

НАРЪДЕН БУДИТЕЛ

АБОНАМЕНТЪ:
за година 50 лева.
предплатени на
два пѣти.

СЕДМИЧЕНЪ ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНЪ ВЕСТНИКЪ за ХРИСТИЯНСКА ПРОСВѢТА и ИНФОРМАЦИЯ.

Всички рѣкописи и суми да се изпращатъ до редактора свещ. Д. ПОПВАСИЛЕВЪ-ШУМЕНЪ.

ЗА ОБЯВЛЕНИЯ:
се плаща по 1 левъ
на кв. см.

БРОЯ 1 левъ.

Д-ръ Иванъ Петковъ лѣкаръ Шуменската държ. болница СЕ ПРЕМЪСТИ

на улица „СЛАВЯНСКА № 149
(срещу печатницата на „Спасъ Поповъ“)

ПРИЕМА БОЛНИ.

АНГЛИЙСКИ СИНЪ КАМЪКЪ „МАНЛЕСФИЛДЪ“ (Марка „КОРОНА“).

Гарантирана 98 — 99 % чистота при съдържание
25 на сто чиста медь (бакжръ).

Прѣскачки за лозя марка „ИДЕАЛЪ“.

Рафия „МАДЖУНКА“ екстра.

ЦЕНИ КОНКУРЕНТНИ.

2—3

при Г. ГРАДИНАРОВЪ & ИЛ. РАДЕВЪ — ШУМЕНЪ.

ТУХЛИ — ВАРЪ

Строители и Предприемачи! Икономията е богатство!

Имаме на складъ ТУХЛИ голѣмъ форматъ отъ най-добритъ тухларници край Шуменъ и Каспаларъ ВАРЪ чиста безъ примѣсъ, ЦИГЛИ най-голѣмъ форматъ — бѣли и червени, КАМУШЪ, плетень за таванъ и покривъ и на спопчета и Циментъ. Съ сжити тухли ще се строи и голѣмото общинско здание на „Куширъ“.

Цени най-износни и на кредитъ.

Провѣрете и се увѣрете

3—5 кантора ПЕНЮ АНГЕЛОВЪ Телефонъ № 160
Шуменъ

ЦИГЛИ-КАМУШЪ

ИВАНЪ АЛЕКСАНДРОВЪ

Винаги ще намѣрите на складъ:

ПОЖИЦИ, ПОЖЧЕТА КУНДЕ, РУНДЕ и СОЛИНГЕНЪ.

Най-прочути, въ цѣль свѣтъ „КАРЛЪ ПЛАЦЪ № 1“

ПРѢСКАЧКИ.

Ржчни, крачни, бродерийни и занаятчийски машини

ГРИЦНЕРЪ.

Най-реномирани ПЛЕТАЧНИ МАШИНИ „ДУБИЕТЪ“.

Всички резервни части за шевни и плетачни машини и за прѣскачки.

Грамофони ОДЕОНЪ и разни плочи ОДЕОНЪ.

Каменарски фитилъ и барутъ.

при Ив. Александровъ-Шуменъ.

ДЕНЪТЪ НА ДЕТЕТО.

„Нѣма величие тамъ, дето нѣма простота, искренности и смирение“, е казалъ великиятъ яснополянский мѣдрецъ Толстой. Но где можемъ намери тази простота и искреностъ?

А чистотата и невинността, съ които се раждаме и за които всѣки може да претендира, че ги притежава, где оставатъ? Въ нашата душа ли? Въ душата на съвременния човѣкъ? Но ще ги намеримъ ли тамъ — тамъ въ тази душа, разядена

отъ дълбокия скептицизмъ на възрастта?

Неизказана скръбъ обхваща копнѣщиятъ за чистота хора, като си спомнятъ до каква степенъ съвременниятъ човѣкъ — гордъ съ своето отрицание и безвѣрие — е омърсиль душата си въ грѣха!

Затова, именно, най-добритъ хора на нашето време отъ известно време все по-вече обръщатъ вниманието на детето. Свѣтътъ ще се спаси отъ пълно нравствено разложение само, ако хората, по-

голѣмата частъ отъ хората, си върнатъ отново чистотата на детинството.

Какъ болезнено — сладко си припомня всѣки своето скъпо детинство! Оная невинностъ, която лѣха отъ детскитъ очи, има ли я въ очитъ на възрастния? Не! Възрастниятъ на всѣка крачка, всѣки мигъ е готовъ да направи така, че да създаде положение изгодно за себе си и вредно за другитъ. Признава ли грѣшкитъ си възрастниятъ както детето, ако се вземъ на стойчиво въ изплашенитъ му очи? Не! Никога, почти никога.

Всѣки погледъ на малкото дете може да ни каже какво става въ неговата душа. Въ него живѣе възрастта въ Бога и доброто.

Христосъ обичалъ децата и тѣ Го обичали и търсили. Спомняме си Неговитъ думи за децата. Тѣ съ малкитъ си мозъчета и сърдця сж разбирали думитъ Му по-добре отъ възрастнитъ, които бързали да Го критикуватъ.

Христосъ разбиралъ децата, защото самъ носиль невинността, чистотата и обичта на детската душа у Себе Си.

Трѣбва да бдимъ надъ своитъ деца или тия, които ни сж повѣрени, щото за всѣкога да запазятъ своитъ душички чисти. Нека станатъ възрастни, но винаги да си останатъ хора — хора съ чиститъ души на децата.

Да станемъ „като тия деца“ — это пѣтя, по който съвременното, разкапано отъ безвѣрие, но жадно за обичъ, чистота и правда, човѣчество ще обнови своя животъ, ще дочака изгрѣващата зора на новия денъ. Да се върнемъ назадъ, да хвърлимъ нечистата дреха на грѣха, която загнява нашия духъ, и да се облечемъ съ прекрасната дреха на нашия детски години — это дълбокиятъ смисълъ на утрешния Денъ на Детето, който смисълъ подава лѣкъ задъ обикновената грижа за тѣлесното здраве на децата.

Св. Кирилъ и Методи.

Тѣ винаги ще будятъ въ сърцата ни гордостъ и въра въ себе си.

Защото тѣ ни спомнятъ, че ние сме наистина единъ народъ съ минало.

Тѣ ни спомнятъ, че Евангелието е било приведено на езика на българитъ, тогава, когато нито единъ отъ днешнитъ западно-европейски народи не е ималъ свое родно писмо, нито литература на роденъ езикъ. Нашиятъ езикъ, благодарение на Св. Кирилъ и Методи, е станалъ писменъ презъ IX вѣкъ, а днешния французки езикъ е станалъ такъвъ презъ X вѣкъ, италианския — въ началото на XIII вѣкъ; сжщо отъ тогава датира и испанския; английския езикъ се е сформиралъ презъ XIV вѣкъ, а е станалъ органъ на литературата имъ и официаленъ едвамъ презъ времето на Едуардъ III. Нѣмцитъ и тѣ сж си служили съ латинското писмо и латинския езикъ за държ. и литературни книжа до времето на Лютера, който въ края на XV вѣкъ превелъ библията на нѣмски езикъ и го направи съ това органъ на нѣмската литература.

Тѣ, двамата равноапостоли ни спомнятъ, че ние сме били преди вѣкове учители и просвѣтителни и на сърби и на ромѣни. Сръбското племе се покрѣсти по-късно отъ насъ. И следъ покрѣстването ние сме му дали писмо, книга, проповѣдници и свещеници, а въ Ромѣния ние сме създали влахо-българска книжнина. Българ-

ското писмо е господствувало тамъ до XVIII вѣкъ. Едва въ 1860 година ромѣнитъ замѣнятъ българското писмо съ латиница. Ромѣнскиятъ езикъ и днесъ е една пѣстра смѣсница отъ чужди — неромѣнски думи, отъ които най голѣмъ брой сж българскитъ съ ромѣнско окончание.

Благодарение на Кирила и Методия, ние сместанали кръстници и на руситъ Рускиятъ народъ е покрѣстенъ въ 972 год. цѣль вѣкъ и нѣщо следъ покрѣстването на българския народъ. Рускиятъ князь Ярославъ повикалъ български свещеници за да изгони изъ държавата си византийскитъ, които разпостранявали тамъ грѣцкото писмо, грѣцкия езикъ и грѣцкото богослужение. Съ помощта на Ярослава българскитъ свещеници издигнали черкви, основали училища и замѣнили всичко византийско — съ наше българско. Така се е положила основата и на руската литература и просвѣта.

И тъй: старобългарския езикъ — творбата на Св. Кирилъ и Методи е най-старъ въ Европа литературенъ езикъ следъ латинския и грѣцкия. Въ туй отношение България съ своята литература на народенъ езикъ и своето писмо се поставя наредъ съ Римъ и Византия. А старобългарския езикъ, както и нашето писмо, ставатъ общеславянско достояние. Той е легналъ въ основата на славянската литература: първитъ писмени произведения на всички

славянски племена сж написани съ нашата азбука и на старобългарски езикъ. Нашия езикъ лежи въ основата и на славянското езикознание.

Старобългарския езикъ е свещенъ езикъ на славянството. А дълото на светитъ братя Кирилъ и Методи, като е улеснило славянската просвѣта и култура, е подпомогнало общечовѣшкия прогресъ. И така то добива всесвѣтско значение, мировъ характеръ. Съ това дълго България е внесла своята голѣма лепта и има своето мѣсто въ първитъ редове въ началото на всесвѣтската цивилизация.

Българското племе може да се гордѣе съ това свое минало съ своя приносъ отъ онова време къмъ общата европейска култура и цивилизация.

Свети Климентъ.

Следъ смъртъта на Методия зла сѣдба стигна ученицитъ на славянскитъ първоучители. Не било по воля на католишкото духовенство да се шири и закрепва въ Моравия славянската служба по черквитъ затова то непрестанно подбуждало Светополка да изгони изъ държавата си ученицитъ на славянскитъ първоучители. Светополкъ не можалъ да предвиди истинската целъ на католишкото духовенство, та се подвелъ подъ тѣхъ и по тѣхно подстрекателство почналъ да гони ученицитъ на светитъ братя Кирила и Методия. Като видѣли, че ги грози голѣма опасностъ тѣ решили да напуснатъ Моравия и да потърсятъ прибѣжище на Балканския полуостровъ — именно въ България, отдето нѣкои бѣха заминали въ Моравия заедно съ Кирила и Методия.

Климентъ билъ единъ отъ най-бележититъ ученици на светитъ братя. Заедно съ още трима ученици — Наумъ, Сава и Ангелари, той се опжилъ къмъ Дунава съ целъ да мине въ България. По пѣтя тѣ сж търпѣли гладъ, жажда и умора. Най-после минали Дунава и се спрѣли въ Бѣлградъ. Презъ това време Бѣлградъ и по-голѣмата частъ отъ Сърбия били подъ властта на България. Началникътъ Боритаканъ, управителъ на Бѣлградъ, приелъ благосклонно ученицитъ и ги изпроводи въ Преславъ по желание на князь Бориса.

Князь Борисъ ги приелъ ласкаво и ги надарилъ богато. Нему е било много драго да се разговаря съ тѣхъ за Св. Писание и началата на християнската религия, която токущо почнала да се шири и закрепва въ България. Борисъ който твърде много залѣгалъ да се утвърди и разшири християнството въ държавата му като видѣлъ и преценилъ способноститъ и преданността на Климента, изпроводи го въ Македония, именно въ областта Кутмичевица. Климентъ обикалялъ навѣскжде изъ областта, събиралъ около себе си ученици отъ всѣкаква възраст, нѣкои учелъ на четмо и писмо, на други е тѣл-

кувалъ нѣкои мѣста изъ Св. Писание, а когато оставалъ самъ, писалъ книги или пъкъ се предавалъ на молитва Богу. Ученицитѣ на Климента се отличавали съ голѣми добродѣтели, защото тѣ имали занайдобъръ примѣръ самия учителъ. Нѣкои отъ тѣхъ Климентъ ржкоположилъ за свещеници или дякони, наставлявалъ ги и ги посвещавалъ въ длъжностъ да служатъ искрено и преданно на Христовата вѣра.

Народътъ много обикналъ и почиталъ своя учителъ, и славата на неговия богоугоденъ животъ се разнесла изъ цѣла България. За голѣма ревностъ къмъ църквата царъ Симеонъ когато стѣпилъ на българския престолъ, назначилъ Климента епископъ Велики на епархията „Велика“, намираща се на североизтокъ отъ Охридъ. И тукъ Климентъ, като виждалъ простотата на народа почналъ да го поучава и да проповѣдва словото Божие. Той гонѣлъ невежество и навѣждѣ въвеждалъ редъ. Свещеницитѣ учили на редъ въ църквата и на всичко, което тѣ трѣбвало да знаятъ, и скоро неговитѣ свещеници станали отлични.

Но той не се грижелъ само за духовна храна на своето паство. Помагалъ и на нещастни, изпаднали въ бедствие; неговитѣ врата сѣ били отворени за всѣки сиромашъ и пѣтникъ. Въ това отношение той ималъ за примѣръ своя учителъ Методия, живота на когото той добре познавалъ, защото прекаралъ съ него още отъ детинство.

II.

Въ онова време книги на български езикъ имало много малко, та нито свещеницитѣ, нито народътъ ималъ отде да се поучава и назидава въ Св. Писание; затова Св. Климентъ

составилъ на езикъ простъ и ясенъ за всѣки праздникъ поучителни слова за проповѣдь въ черквитѣ. Но той не се грижелъ само за това, а и какъ народътъ да работи и да отивка отъ леностъ. Полетата сѣ били обрасли почти само съ диви дървета, питомнигѣ твърде рѣдко се срѣщали. Св. Климентъ е доставилъ отъ Гърция оводни дървета, па почналъ да учи населението какъ се садятъ, какъ се обработватъ и какъ се пресаждатъ. Подигналъ е великолепни сгради, като примѣръ предъ очитѣ на народа, щото и той да почне да си гради такива; па го учелъ и на миръ, любовъ и задруженъ трудъ.

За всѣки тия дѣла народътъ не само почиталъ дълбоко Св. Климента като човѣкъ богоугоденъ, но и вѣрвалъ, че той може да върши чудеса. Ето какво се разказва за това: веднажъ той отивалъ въ Охридъ да види какъ живѣятъ неговитѣ жители християни и да се помоли Богу въ направения отъ него манастиръ. На пѣтя си срещналъ двама болни, отъ които единиятъ билъ слѣпъ. Като желаялъ да имъ помогне, падналъ на колѣне на усамотено мѣсто и дълго се молилъ Богу; подиръ молитвата си той седокосналъ до тѣлата на болнитѣ, и тѣ начаса оздравѣли.

Св. Климентъ доживѣлъ до дълбока старостъ. Той се поминалъ на 9 августъ 916 г. (27 юлий 916 година). Всичко каквото е ималъ Св. Климентъ, предъ смъртния си часъ раздѣлилъ на два дѣла: единъ оставилъ на епархията, а другия на манастиря Св. Пантелей, който той съградилъ презъ живота си. Нашата църква признава Климента за светецъ и празнува деня на неговата смъртъ.

Д-ръ П. Дечевъ.

Асистентъ при вътрешната университетска клиника — София.

Нечистиятъ зеленчукъ като причина за заболяване.

Съ настѣпването на лѣтото става и смѣна въ храната на човѣка. Силно влѣчение чувства човѣшкиятъ организмъ особено къмъ младитѣ зелени растения, които отчасти се употребяватъ несварени, даже слабо измити. Голѣми купища отъ тия растения въ нашия градъ сѣ поставени направо на земята въ близко съседство съ изпражненията на добитѣкъ, кучета и свини. Самитѣ зеленчукови градини, разположени

по продължение на мръсната градска рѣка, отъ която вода тѣ се поливатъ, сѣщо сѣ въ състояние да дадатъ опасения за здравето на консуматоритѣ. Така ние ще си обяснимъ и случайнитѣ заболявания отъ *коремънъ тифъ* и *паратифъ* безъ да има наоколо епидемия. Тифузнитѣ бацили сѣ години могатъ да се развиватъ въ жлъчния мѣхуръ следъ оздравѣване отъ болестта и отъ тамъ чрезъ изпражненията да ми-

натъ въ рѣката и върху зеленчука. Сѣщото почти е и съ *дизинтерията*, чието разнисяване става главно чрезъ зеленчуцитѣ и плодетѣ. Вънъ отъ гореизброенитѣ заболявания нечистиятъ зеленчукъ може да докара и много по-тежкото и дълго заболяване отъ *Ехинококъ*, — достигащи до детска глава мѣхури, получени отъ развитието на яйцата на *кучешката тения*, чийто отчасти развити яйца *минаватъ въ човѣка било направо отъ кучето, или посредствомъ изпражненията му, разнесени изъ зеленчуковитѣ градини или по мръснитѣ площади, на които се продава зеленчука*. Развитието на *ехинокока* у човѣка става най-често въ черния дробъ, бѣлия дробъ, далака и бѣбрецитѣ. Развивацитѣ се мѣхури притиска съседнитѣ тъкани, загнява понѣкога и се пробива въ нѣкоя кухина на човѣшкото тѣло. Особно е интересенъ *бълодробниятъ ехинококъ*, който дава подобни на бълодробната туберкулоза признаци: вечерна лека температура, кръвохрачене, бодени, отслабване и нощни потове. Поради тая причина неговото откриване е нужно, и по-нѣкога само рентгена е въ състояние да реши въпроса, както и двѣ нови реакули за доказване присѣтствието на *ехинококъ* въ човѣшкото тѣло. Заболяванията отъ *ехинококъ* въ последно време зачестиха, смъртнитѣ случаи сѣщо и налагатъ предпазване отъ общуване съ кучета, както и внимание къмъ зеленчука въ несварена форма. Лѣчението на *ехинокока* е само хирургическо и за жалостъ съпроводено съ голѣма смъртностъ, при сложни случаи. Чрезъ зеленчука могатъ да попаднатъ у човѣка още детскитѣ глисти (*аскари*) яйцата на които, изхвърлени въ рѣката сѣ изпражненията на боледуващи отъ тѣхъ, могатъ да създадатъ нови заболявания, като ларвата на тия глисти, за да достигне червата, минава по много сложенъ пѣтъ въ тѣлото, презъ което време тя се развива и не може да бжде унищожена отъ стомашния сокъ. Много смъртни случаи има описани, причинени отъ запушване на червата, изходния каналъ на подстомашната жлъца и възпаление на слѣното черво, станали по вина на тия глисти, за които общото мнение на народа е, че сѣ безвредни, като оставимъ и по-рѣдкитѣ заболявания, като тия отъ *Balautidium coli*, който се прениса отъ изпражненията на свинята и дава по-нѣкога смъртоносни, подобни

на *дизинтерия*, диарии. Нека видимъ мѣрките, които ни се налагатъ за предпазване.

I. Продажбата и излагането на зеленчуци и плодове да става въ закрити помѣщения, и най-малкото на единъ метъръ надъ земята и то на мѣста чисти отъ животински нечистотии.

II. Измиване на зеленчуцитѣ и плодетѣ въ врѣла вода, а при невъзможностъ да стоятъ продължително въ течаща чиста вода и измиване следъ това парче по парче въ сѣщата течаща вода.

Хроника.

Утре, недѣля, на всѣкъде изъ България ще се отпразднува **Денъ на Детето**. Въ църквитѣ въ града следъ св. Литургия ще се отслужатъ молебени, а следъ това учащитѣ се отъ всички училища ще манифестиратъ изъ града по опредѣленъ маршрутъ. Ще произнесе речъ г. Ил. Краевъ

Денъ „Св. Кирилъ и Методи“ въ четвъртъкъ, 24 того, и тази година ще се отпразднува тържествено изъ цѣла България, защото се свързва съ 1000 годишнината отъ Царъ Симеония въкъ и 50 годишнината отъ освобождението на България. Църквата „Св. Възнесение“ въ града въ сѣщия денъ ще има своя храмовъ праздникъ. Негово Високопреосвещенство Митрополитъ Симеонъ се очаква да пристигне за праздника въ Шуменъ.

Св. Синодъ е отправилъ до народа едно обширно послание, съ което утешава пострадали и не пострадали отъ земетръса да изнесатъ съ по малко душевна болка бедитѣ и задълженията, що имъ донесе новото народно бедствие. Кани се народа къмъ вѣра, смирение, благочестие и взаимопомощъ. Ще се прочете въ всички църкви на страната.

Получиха се въ редакцията следнитѣ брошури: 1) **Свежрви и снахи**, 2) **Раздорътъ между мѣлата и овената** и 3) **Утеха при бѣдѣ, скръбъ и смъртъ на близки**, четвърто издание. Трудолюбивиятъ Протоиерей Юрданъ Стойковъ отъ Гърново, авторъ на тия брошури, е разработилъ много добре поставенитѣ теми. Книжкитѣ се четатъ съ удоволствие. Отношенията между съпружитѣ и между свежрви и снахи, сѣ упадъка на нравитѣ, ставатъ все по сурови и жестоки. О. Стойковъ утешава, насърчава и сочи пѣтъ за взаимно примирение и сговоръ. Препоръчваме хубавитѣ малки книжки на всички. Първитѣ две струватъ по два лева, а третата 3 лева. Всѣки може да си ги достави отъ редакцията ни.

Списание КНИГОПИСЪ, месечно списание за литература и книжовенъ прегледъ, година първа книга втора, излиза подъ редакцията на **Сава Чукаловъ**, ул. Кирилъ Видински, № 8, София. Списанието е една, насъщна потребна за всѣко читалище, училище и частно лице, което се интересува за обича прочитната книга. То е единъ справочникъ. Търсятъ се нестоятели.

Цѣлото общество е развълнувано и наскърбено отъ поведението на нѣкои много богати хора въ България, които дадоха за пострадалитѣ отъ землетресението смѣшно малки суми въ сравнение съ затворници, работници, чиновници, войници и особено срещу фийската федерация на хамалитѣ (Последнитѣ сѣ дали и последнитѣ левъ отъ своята съюзна каса — дали 105,000 лева). По това пише цѣлата преса. Ето какво пише отъ преди нѣколко дни в. „Независимостъ“, на примѣръ:

„Единъ следпраздниченъ вестникъ изнася, че въ Атина само въ два дни били събрани двестѣ милиона лева за пострадалитѣ отъ землетресение въ Коринтъ. Пострадалитѣ и загубитѣ отъ то землетресение сѣ двадесетъ пѣти по-малко, отколкото пострадалитѣ и загубитѣ отъ землетресението въ България.

Защо? Защото имало богаташи гърци, които сѣ пожертвували по 10, 8, 5, 2 и пр. милиона лева.

У насъ банки дадоха по 40,000 лева макаръ да получиха подаръци отъ държавата милиони лева. Архитектонери, които трупатъ и трупатъ богатства върху гърба на българския народъ, подаряватъ по 5 и 10 хиляди лева. Намѣри се единъ турчинъ, който съ единъ жестъ подари 500,000 лева и това е на крупното пожертвуване у насъ.

Срамно, много срамно за българския народъ“.

И ето, следъ взрива предъ турската банка въ София, онденъ сѣ хвърлени нови два взрива предъ кѣщитѣ на двама софийски богаташи. Така ожесточени богари или хора, които ловятъ в мѣтното риба, вмѣсто вѣжди да дѣятъ очи. България отново преднигъ на най-великото народно нещастие, каквото историята не знае, бърза да покаже на чуждия свѣтъ, че е населена съ хора които сѣ готови да се изядатъ. Всичкото става все въ името на доброто, на милосърдието. Срамно е за ония богати хора, които сѣ заключили богатствата си въ единъ ключъ, а сърдцата си въ деветъ ключа, но е срамно и за ония родолюбци или родолюбци, които искатъ съ бомби и пушки да правятъ хората милосърдни. Оное **добро**, което ще се роди отъ бомбата и ножа, е проклето отъ Бога. То не е вече добро. Жестокъ, зълъ, суровъ народъ ставатъ ние. Такива нрави не носятъ народъ въ свѣта. Скръбно за онии спонтаненъ избликъ отъ милосърдие, що прояви и прояви широка маса отъ бедния и сиромашния народъ. Лоши синобогати и бедни, и сега намѣри време и случай да петнатъ и зачестятъ името на родината ни.

В. Рашковъ, Окр. управителъ — Шуменъ

Страшнитѣ майски дни презъ 1876 г. въ гр. Панагюрище.

(Споменъ)

Радостъ въ трагизма.

Бѣхме вече освободени отъ заложенничеството у Кривоносови. При все че спокойствие мжно можеше да настане, но убийствата и явни грабежи не се допушаха. Турцитѣ даваха видъ, че искатъ да възстановятъ редъ въ разрушения градецъ.

Ние и всички наши съсѣди, на които кѣщитѣ бѣха близу до чадъритѣ, не смѣхме, пъкъ и не можехме, да се приберемъ по домоветѣ си, тъй като кѣщитѣ ни бѣха станали почти необитаеми.

Нашето семейство се настана у бабини (по майка) — Лискови. Тѣхната кѣща е въ центъра на града, близо до управлението. Тукъ бѣхме се събрали 3—5 роднински семейства. Единственъ мжжъ бѣше вуйчо ми, старъ и неджгъвъ човѣкъ.

Баща ми бѣ откаранъ въ Пловдивъ още когато бѣхме у Кривоносови.

Минаха нѣколко дена като мъртвило. По едно време взѣха да излизатъ свободно хората изъ града. Майка ми пожела да отиде у дома и види дали е останало нѣщо отъ покѣщнината.

Взема и мене за свой другаръ.

Грозна картина представляваше скромната ни кѣщица: всичко ограбено и разнебитено. Дори вратитѣ и прозорцитѣ изкъртени. Голи стени и — нищо друго.

Когато майка ми се вайкаше и плачеше, внезапно на вратата се показа единъ войникъ съ гола сабля.

— Дурунуй! Пара! . . .

Горката ми майка се скова на мѣстото си. За мигъ тя си спомни, че при бѣгството ни бѣ завързала въ една парцалка: две жълтици отъ шапката на сестричето ми, двѣтѣ махмудии отъ ушитѣ си и ед-

на друга златна монета, наричана Костадинка, която тя носѣше постоянно у себе си, защото вѣрваше да има тѣ цѣрителна сила, по която и причина се много ценѣше. Брѣкна бърже въ джоба си, извади връзката и посѣгна да я даде на турчина. Когато, обаче, той да я поеме, тя уплашено отдрѣпна ржката си, за да не се докосне до него, и спусна връзката въ една делва, която случайно се изпречи напреде й.

Турчинътъ се втурна къмъ делвата, а ние избѣгахме.

Прибрахме се въ кѣщи. Майка ми съ гласъ плачеше като на умрѣло.

Следъ дълго съвѣщание, решиха да се направи оплакване до властта. Вуйчо ми поведе мама и мене и отидохме при пашата, на бърдото. Той изслуша жалбата и изпрати единъ офицеръ съ патрулъ да потърсятъ нападателя. И ние придружихме патрула, за да посочимъ виновния.

Сварихме други войници въ кѣщи. Понеже тѣ не бѣха съ сабли, очевидно бѣше, че меж-

ду тѣхъ не е този, кого търсимъ.

—Какво дирите тукъ бре?— запита строго офицерътъ.

—Ефенди, ние сега дойдохме — отговори единъ отъ войнитѣ.

—Азъ лани ли съмъ дошелъ? . . . И съ пѣрта, що носѣше, зашлева и тримата, така немилостиво, щото майка ми почна и за тѣхъ да плаче.

Войникътъ съ саблята остана не откритъ. Офицерътъ си отиде и ние сѣ наведени глависе върнахме у бабини.

Майка ми денонощно плаче и нарежда:

—Това бѣше единственото ценно, останало. . . И то отиде. —Проклетата да е минутата, въ която решихъ да търся кѣщата. . . Боже, Боже! какъ и съ какво ще храня тѣзи деца? . . .

Минаха още нѣколко дни. Намираме се при грозни лишения. Почнахме, обаче, да се приспособяваме. Сѣдбата налага предопредѣленото си!

Майка ми поиска да окѣпе сестричето ми, което не бѣше кѣпано вече 10—12 дни.

Намѣриха и корито, каквото изначало липсваше.

Като всѣка предвидлива майка съ малко дете, тя при бѣгството бѣ съобразила и вземедно сапунче, увито въ еднкърпичка.

При започване кѣпането потърси сапунчето. Брѣкна в джеба си и извади връзката. При развързването й какво видѣ! . . .

Вмѣсто сапунчето лѣсна златнитѣ монети, за които тя толкозъ безпокойствие понесе и сълзи пролѣ! . . .

Стана явно, че тя е прѣстѣла въ делвата вмѣсто връзката съ паритѣ — сапунчето.

Малко остана да припадне отъ радостъ. Цѣло тържество настана въ кѣщи. Двадеха всички, а сѣ насъ заедно и съсѣдитѣ, защото тази случка разказваше и коментираше изъ цѣлата махала.

Само вуйчо ми, винаги мръченъ и угриженъ, седналъ въ страна, не се трогна, а пушешки си лулата, монотонно прѣмълви:

—Язкъъ за войницитѣ, шно ядохъ боя!“